

GUIDELINES ON PROPER STORAGE, SAFE HANDLING AND DISPOSAL OF INSECTICIDES

ಕೀಟನಾಶಕಗಳ ಸರಿಯಾದ ಶೇಖರಣೆ, ಸುರಕ್ಷಿತ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮತ್ತು ವಿಲೇವಾರಿ ಕುರಿತು ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಗಳು

General safety precautions while handling insecticides

ಕೀಟನಾಶಕಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವಾಗ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸುರಕ್ಷತಾ ಮುನ್ನೆಚ್ಚರಿಕೆಗಳು

Exposure to insecticides may occur when handling and spraying insecticides. The exposures to insecticides may occur in following situations:

ಕೀಟನಾಶಕಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವಾಗ ಮತ್ತು ಸಿಂಪಡಿಸುವಾಗ ಕೀಟನಾಶಕಗಳಿಗೆ ಒಡ್ಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಕೀಟನಾಶಕಗಳಿಗೆ ಒಡ್ಡಿಕೊಳ್ಳುವಿಕೆಯು ಈ ಕೆಳಗಿನ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸಬಹುದು:

- When handling the insecticide product during opening of the package, mixing and preparation of the spray.
- ಪ್ಯಾಕೇಜ್ ತೆರೆಯುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕೀಟನಾಶಕ ಉತ್ಪನ್ನವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವಾಗ, ಮಿಶ್ರಣ ಮತ್ತು ಸ್ಟ್ರೇ ತಯಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ.
- When spraying the insecticide.
- ಕೀಟನಾಶಕ ಉತ್ಪನ್ನವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವಾಗ.
- When disposing the insecticide solution and containers
- ಕೀಟನಾಶಕ ದ್ರಾವಣ ಮತ್ತು ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ವಿಲೇವಾರಿ

General precautions:

ಸಾಮಾನ್ಯ ಮುನ್ನೆಚ್ಚರಿಕೆಗಳು

1. The operator should also wear a protective hat and face shield or goggles.

ನಿರ್ವಾಹಕರು ರಕ್ಷಣಾತ್ಮಕ ಟೋಪಿ ಮತ್ತು ಮುಖದ ಕವಚವನ್ನು ಧರಿಸಬೇಕು.

2. Do not eat, drink or smoke while working.

ಕೆಲಸ ಮಾಡುವಾಗ ತಿನ್ನಬೇಡಿ, ಕುಡಿಯಬೇಡಿ ಅಥವಾ ಧೂಮಪಾನ ಮಾಡಬೇಡಿ.

3. Wash hands and face with soap and water after spraying and before eating, smoking or drinking.

ಸಿಂಪಡಿಸಿದ ನಂತರ ಮತ್ತು ತಿನ್ನುವ ಮೊದಲು, ಧೂಮಪಾನ ಮಾಡುವ ಅಥವಾ ಕುಡಿಯುವ ಮೊದಲು ಸೋಪ್ ಮತ್ತು ನೀರಿನಿಂದ ಕೈ ಮತ್ತು ಮುಖವನ್ನು ತೊಳೆಯಿರಿ.

4. Shower or bath at the end of every day's work and wear new clean clothes.

ಪ್ರತಿ ದಿನದ ಕೆಲಸದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಅಥವಾ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಮತ್ತು ಹೊಸ ಕ್ಲೀನ್‌ಕ್ಲೋತ್‌ಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ.

5. Wash overalls and other protective clothing at the end of every working day in soap and water and keep them separate from the rest of the family's clothes.

ಪ್ರತಿ ಕೆಲಸದ ದಿನದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಮೇಲುಡುಪುಗಳು ಮತ್ತು ಇತರ ರಕ್ಷಣಾತ್ಮಕ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಸಾಬೂನು ಮತ್ತು

ನೀರಿನಲ್ಲಿ ತೊಳೆಯಿರಿ ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬದ ಉಳಿದ ಬಟ್ಟೆಗಳಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಇರಿಸಿ.

6. If the insecticide touches the skin, wash off immediately with soap and water.

ಕೀಟನಾಶಕವು ಚರ್ಮಕ್ಕೆ ತಗುಲಿದರೆ, ತಕ್ಷಣ ಸೋಪ್ ಮತ್ತು ನೀರಿನಿಂದ ತೊಳೆಯಿರಿ.

7. Change clothes immediately if they become contaminated with insecticides.

ಬಟ್ಟೆಗಳು ಕೀಟನಾಶಕಗಳೊಳಗೆ ಕಲುಷಿತಗೊಂಡರೆ ತಕ್ಷಣ ಬದಲಾಯಿಸಿ.

8. Inform the supervisor immediately if one feels unwell.

ಒಬ್ಬರಿಗೆ ಅನಾರೋಗ್ಯ ಅನಿಸಿದರೆ ತಕ್ಷಣ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಕರಿಗೆ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಿ.

Protective clothing and equipment

ರಕ್ಷಣಾತ್ಮಕ ಬಟ್ಟೆ ಮತ್ತು ಉಪಕರಣಗಳು

Absorption of insecticide occurs mainly through the skin, lungs and mouth. Specific protective clothing and equipment given below must be worn in accordance with the safety instructions on the product label

ಕೀಟನಾಶಕವನ್ನು ಹೀರಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಚರ್ಮ, ಶ್ವಾಸಕೋಶ ಮತ್ತು ಬಾಯಿಯ ಮೂಲಕ ಸಂಭವಿಸುತ್ತದೆ.

ಉತ್ಪನ್ನದ ಲೇಬಲ್‌ನಲ್ಲಿನ ಸುರಕ್ಷತಾ ಸೂಚನೆಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಕೆಳಗೆ ನೀಡಲಾದ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ರಕ್ಷಣಾತ್ಮಕ ಉಡುಪು

ಮತ್ತು ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ಧರಿಸಬೇಕು

- Broad-brimmed hat (protects head, face and neck from spray droplets).
- ವಿಶಾಲ-ಅಂಚುಕಟ್ಟೆ (ತಲೆ, ಮುಖ ಮತ್ತು ಕುತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ತುಂತುರು ಹನಿಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತದೆ).
- Face-shield or goggles (protects face and eyes against spray fall-out).
- ಫೇಸ್-ಶೀಲ್ಡ್ ಅಥವಾ ಕನ್ನಡಕಗಳು (ಸ್ಟ್ರೇ ಬೀಳುವಿಕೆಯಿಂದ ಮುಖ ಮತ್ತು ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತದೆ).

- Face mask (protects nose and mouth from air borne particles).
- ಫೇಸ್ ಮಾಸ್ಕ್ (ಮೂಗು ಮತ್ತು ಬಾಯಿಯನ್ನು ವಾಯುಗಾಮಿ ಕಣಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತದೆ).
- Long-sleeved overalls (worn outside of boots).
- ಉದ್ದನೆಯ ತೋಳಿನ ಮೇಲುಡುಪುಗಳು (ಬೂಟುಗಳ ಹೊರಗೆ ಧರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ).
- Rubber gloves.
- ರಬ್ಬರ್ ಕೈಗವಸುಗಳ.
- Boots.
- ಬೂಟುಗಳು.

Storage

ಸಂಗ್ರಹಣೆ

1. Insecticide storehouses must be located away from areas where people or animals are housed and away from water sources, wells, and canals.

ಕೀಟನಾಶಕ ಉಗ್ರಾಣಗಳು ಜನರು ಅಥವಾ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಇರುವ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಂದ ದೂರವಿರಬೇಕು ಮತ್ತು ನೀರಿನ ಮೂಲಗಳು, ಬಾವಿಗಳು ಮತ್ತು ಕಾಲುವೆಗಳಿಂದ ದೂರವಿರಬೇಕು.

2. They should be located on high ground and fenced, with access only for authorized persons. However, there should be easy access for insecticide delivery vehicles and, ideally access on at least three sides of the building for fire-fighting vehicles and equipment in case of emergency.

ಅವರು ಎತ್ತರದ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಮತ್ತು ಬೇಲಿಯಿಂದ ಸುತ್ತುವರಿದಿರಬೇಕು, ಅಧಿಕೃತ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಪ್ರವೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿರಬೇಕು. ಆದಾಗ್ಯೂ, ಕೀಟನಾಶಕ ವಿತರಣಾ ವಾಹನಗಳಿಗೆ ಸುಲಭ ಪ್ರವೇಶವಿರಬೇಕು ಮತ್ತು ತುರ್ತು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಶಾಮಕ ವಾಹನಗಳು ಮತ್ತು ಸಲಕರಣೆಗಳಿಗೆ ಕಟ್ಟಡದ ಕನಿಷ್ಠ ಮೂರು ಬದಿಗಳಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ತವಾಗಿ ಪ್ರವೇಶವಿರಬೇಕು.

3. Insecticides must NOT be kept where they would be exposed to sunlight, water, or moisture which could affect their stability.

ಕೀಟನಾಶಕಗಳನ್ನು ಸೂರ್ಯನ ಬೆಳಕು, ನೀರು ಅಥವಾ ತೇವಾಂಶಕ್ಕೆ ಒಡ್ಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಇಡಬಾರದು, ಅದು ಅವುಗಳ ಸ್ಥಿರತೆಯ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಬಹುದು.

4. Storehouses should be secure and well ventilated.

ಸ್ಟೋರ್‌ಹೌಸ್‌ಗಳು ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿರಬೇಕು ಮತ್ತು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗಾಳಿಯಾಡಬೇಕು.

5. Containers, bags or boxes should be well stacked to avoid possibility of spillage. The principle of **first expiry first out** should be followed.

ಸೋರಿಕೆಯಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲು ಕಂಟೇನರ್‌ಗಳು, ಚೀಲಗಳು ಅಥವಾ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಜೋಡಿಸಬೇಕು. ಫಸ್ಟ್ ಎಕ್ಸ್ ಪೈರಿ ಫಸ್ಟ್ ಔಟ್ ಎಂಬ ತತ್ವವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಬೇಕು.

6. Stock and issue registers should be kept up to date. Access to the insecticides should be limited to authorized personnel only.

ಸ್ತಾಕ್ ಮತ್ತು ಇಶ್ಯೂ ರಿಜಿಸ್ಟರ್‌ಗಳನ್ನು ನವೀಕೃತವಾಗಿರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಕೀಟನಾಶಕಗಳ ಪ್ರವೇಶವನ್ನು ಅಧಿಕೃತ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸಬೇಕು.

7. The store room should have a prominently displayed mark of caution used for poisonous or hazardous substances. It should be kept locked.

ಸ್ಟೋರ್ ರೂಮ್ ವಿಷಕಾರಿ ಅಥವಾ ಅಪಾಯಕಾರಿ ವಸ್ತುಗಳಿಗೆ ಬಳಸಲಾಗುವ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯ ಚಿಹ್ನೆಯನ್ನು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಬೇಕು. ಅದನ್ನು ಬೀಗ ಹಾಕಬೇಕು.

8. Containers should be arranged to minimize handling and thus avoid mechanical damage which could give rise to leaks. Containers and cartons should be stacked safely, with the height of stacks limited to ensure stability.

ನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು ಮತ್ತು ಸೋರಿಕೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗುವ ಯಾಂತ್ರಿಕ ಹಾನಿಯನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲು ಧಾರಕಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಬೇಕು. ಕಂಟೇನರ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನು ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಜೋಡಿಸಬೇಕು, ಸ್ಥಿರತೆಯನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸ್ಟ್ಯಾಕ್‌ಗಳ ಎತ್ತರವನ್ನು ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸಬೇಕು.

Transportation

ಸಾರಿಗೆ

1. Insecticides should be transported in well-sealed and labeled containers, boxes or bags.

ಕೀಟನಾಶಕಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮುಚ್ಚಿದ ಮತ್ತು ಲೇಬಲ್ ಮಾಡಿದ ಪಾತ್ರೆಗಳು, ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗಳು ಅಥವಾ ಚೀಲಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಗಿಸಬೇಕು.

2. Insecticides should be transported separately. It should NOT be transported in the same vehicle as items such as agricultural produce, food, clothing, drugs, toys, and cosmetics that could become hazardous if contaminated.

ಕೀಟನಾಶಕಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಸಾಗಿಸಬೇಕು. ಕಲುಷಿತಗೊಂಡರೆ ಅಪಾಯಕಾರಿಯಾಗಬಹುದಾದ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು, ಆಹಾರ, ಬಟ್ಟೆ, ಔಷಧಗಳು, ಆಟಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ಸೌಂದರ್ಯವರ್ಧಕಗಳಂತಹ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಒಂದೇ ವಾಹನದಲ್ಲಿ ಸಾಗಿಸಬಾರದು.

3. Pesticide containers should be loaded in such a way that they will not be damaged during transport, their labels will not be rubbed off and they will not shift and fall off the transport vehicle onto rough road surfaces.

ಕೀಟನಾಶಕ ಕಂಟೇನರ್‌ಗಳನ್ನು ಸಾಗಿಸುವಾಗ ಹಾನಿಯಾಗದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಲೋಡ್ ಮಾಡಬೇಕು, ಅವುಗಳ ಲೇಬಲ್‌ಗಳನ್ನು ಅಳಿಸಿಹಾಕಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಸಾರಿಗೆ ವಾಹನದಿಂದ ಒರಟಾದ ರಸ್ತೆಯ ಮೇಲೆ ಬೀಳುವುದಿಲ್ಲ.

ಕೀಟನಾಶಕಗಳನ್ನು ಸಾಗಿಸುವ ವಾಹನಗಳು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾದ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರಬೇಕು.

4. Vehicles transporting pesticides should carry prominently displayed warning notices.

The pesticide load should be checked at intervals during transportation, and any leaks, spills, or other contamination should be cleaned up immediately using accepted standard procedures. In the event of leakage while the transport vehicle is moving, the vehicle should be brought to a halt immediately so that the leak can be stopped and the leaked product cleaned up. Containers should be inspected upon arrival at the receiving station. There should be official reports to the national level and follow-up enquiries in the event of fires, spills, poisonings, and other hazardous events.

ಸಾಗಣೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕೀಟನಾಶಕ ಲೋಡ್ ಅನ್ನು ಮಧ್ಯಂತರದಲ್ಲಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ಯಾವುದೇ ಸೋರಿಕೆಗಳು, ಸೋರಿಕೆಗಳು ಅಥವಾ ಇತರ ಮಾಲಿನ್ಯವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ಪ್ರಮಾಣಿತ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ತಕ್ಷಣವೇ ಸ್ವಚ್ಛಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಸಾರಿಗೆ ವಾಹನವು ಚಲಿಸುವಾಗ ಸೋರಿಕೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ವಾಹನವನ್ನು ತಕ್ಷಣವೇ ನಿಲ್ಲಿಸಬೇಕು ಇದರಿಂದ ಸೋರಿಕೆಯನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಬಹುದು ಮತ್ತು ಸೋರಿಕೆಯಾದ ಉತ್ಪನ್ನವನ್ನು ಸ್ವಚ್ಛಗೊಳಿಸಬಹುದು. ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ನಿಲ್ದಾಣಕ್ಕೆ ಬಂದ ನಂತರ ಕಂಟೇನರ್‌ಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಬೇಕು. ಬೆಂಕಿ, ಸೋರಿಕೆ, ವಿಷ ಮತ್ತು ಇತರ ಅಪಾಯಕಾರಿ ಘಟನೆಗಳ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಅಧಿಕೃತ ವರದಿಗಳು ಮತ್ತು ಅನುಸರಣಾ ವಿಚಾರಣೆಗಳು ಇರಬೇಕು

Disposal of remains of insecticides and empty packaging

ಕೀಟನಾಶಕಗಳ ಅವಶೇಷಗಳ ವಿಲೇವಾರಿ ಮತ್ತು ಖಾಲಿ ಪ್ಯಾಕೇಜಿಂಗ್

1. At the end of the day's work during IRS activities, the inside of the spray pump should be washed and any residual insecticide should be flushed from the lance and nozzle.

IRS ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ದಿನದ ಕೆಲಸದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ, ಸ್ಪ್ರೇ ಪಂಪ್‌ನ ಒಳಭಾಗವನ್ನು ತೊಳೆಯಬೇಕು ಮತ್ತು ಯಾವುದೇ ಉಳಿದಿರುವ ಕೀಟನಾಶಕವನ್ನು ಲ್ಯಾನ್ಸ್ ಮತ್ತು ನಳಿಕೆಯಿಂದ ತೊಳೆಯಬೇಕು.

2. The rinsing water should be collected and carefully contained in clearly marked drums with a tightly fitted lid. This should be used to dilute the next day's tank loads or disposed properly by the supervisor at disposal sites like pits or ditches.

ಜಾಲಾವಿರತ ನೀರನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಅಳವಡಿಸಲಾದ ಮುಚ್ಚಳದೊಂದಿಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಲಾದ ಡ್ರಮ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಒಳಗೊಂಡಿರಬೇಕು. ಮರುದಿನ ಟ್ಯಾಂಕ್ ಲೋಡ್‌ಗಳನ್ನು ದುರ್ಬಲಗೊಳಿಸಲು ಅಥವಾ ಪಿಟ್‌ಗಳು ಅಥವಾ ಅಗೆಯುವಿಕೆಯಂತಹ ವಿಲೇವಾರಿ ಸೈಟ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಕರಿಂದ ಸರಿಯಾಗಿ ವಿಲೇವಾರಿ ಮಾಡಲು ಇದನ್ನು ಬಳಸಬೇಕು.

3. Never pour the remaining insecticide into rivers, pools or drinking-water sources.
ಉಳಿದಿರುವ ಕೀಟನಾಶಕವನ್ನು ಎಂದಿಗೂ ನದಿಗಳು, ಕೊಳಗಳು ಅಥವಾ ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಮೂಲಗಳಿಗೆ ಸುರಿಯಬೇಡಿ.
4. Decontaminate containers where possible. For glass, plastic or metal containers this can be achieved by triple rinsing, i.e. part-filling the empty container with water threetimes and emptying into a bucket or sprayer for the next application.
ಸಾಧ್ಯವಾದರೆ ಧಾರಕಗಳನ್ನು ಸೋಂಕುರಹಿತಗೊಳಿಸಿ. ಗಾಜು, ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಅಥವಾ ಲೋಹದ ಪಾತ್ರೆಗಳಿಗೆ ಇದನ್ನು ಮೂರು ಬಾರಿ ತೊಳೆಯುವ ಮೂಲಕ ಸಾಧಿಸಬಹುದು, ಅಂದರೆ ಖಾಲಿ ಧಾರಕವನ್ನು ನೀರಿನಿಂದ ಮೂರು ಬಾರಿ ಮತ್ತು ಬಕೆಟ್‌ಗಳಿಗೆ ಸ್ಪ್ರೇಯರ್‌ಗೆ ಹೆಚ್ಚುವರಿಯಾಗಿ ತುಂಬುವುದು.
5. All empty packaging should be returned to the supervisor for safe disposal according to national guidelines.
ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಸುರಕ್ಷಿತ ವಿಲೇವಾರಿಗಾಗಿ ಎಲ್ಲಾ ಖಾಲಿ ಪ್ಯಾಕೇಜಿಂಗ್‌ಗಳನ್ನು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಕರಿಗೆ ಹಿಂತಿರುಗಿಸಬೇಕು
6. Never re-use empty insecticide containers.
ಖಾಲಿ ಕೀಟನಾಶಕ ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ಎಂದಿಗೂ ಮರುಬಳಕೆ ಮಾಡಬೇಡಿ.
7. It shall be the duty of manufacturers, formulators of insecticides and operators to dispose packages or surplus materials and washing in a safe manner so as to prevent environmental or water pollution.
ಪರಿಸರ ಅಥವಾ ಜಲಮಾಲಿನ್ಯವನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಲು ಪ್ಯಾಕೇಜ್‌ಗಳು ಅಥವಾ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ವಿಲೇವಾರಿ ಮಾಡುವುದು ಮತ್ತು ಸುರಕ್ಷಿತ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತೊಳೆಯುವುದು ತಯಾರಕರು, ಕೀಟನಾಶಕಗಳ ಫಾರ್ಮುಲೇಟರ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ನಿರ್ವಾಹಕರ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿದೆ.
8. The used packages shall not be left outside to prevent their re-use.
ಬಳಸಿದ ಪ್ಯಾಕೇಜುಗಳನ್ನು ಅವುಗಳ ಮರು-ಬಳಕೆಯನ್ನು ತಡೆಯಲು ಹೊರಗೆ ಬಿಡಬಾರದು.
9. The packages shall be broken and buried away from habitation.
ಪ್ಯಾಕೇಜುಗಳನ್ನು ಮುರಿದು ವಾಸಸ್ಥಳದಿಂದ ಹೂಳಬೇಕು.

Disposal of Expired Insecticides

ಅವಧಿ ಮೀರಿದ ಕೀಟನಾಶಕಗಳ ವಿಲೇವಾರಿ

1. Adequate measures should be undertaken to avoid expiry of stocks in storehouses.
ಉಗ್ರಾಣಗಳಲ್ಲಿನ ದಾಸ್ತಾನುಗಳ ಮುಕ್ತಾಯವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲು ಸಾಕಷ್ಟು ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು.

2. First Expiry First Out principle should be strictly followed during stock movements.
ಸ್ವಾಕ್ ಚಲನೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಫಸ್ಟ್ ಎಕ್ಸ್‌ಪೈರಿ ಫಸ್ಟ್ ಔಟ್ ತತ್ವವನ್ನು ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾಗಿ ಅನುಸರಿಸಬೇಕು.
3. The expired stock should be returned to manufacturer for disposal as per guidelines preferably through incineration process.
ದಹನ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಮೂಲಕ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿ ಸೂತ್ರಗಳ ಪ್ರಕಾರ ವಿಲೇವಾರಿ ಮಾಡಲು ಅವಧಿ ಮೀರಿದ ಸ್ವಾಕ್ ಅನ್ನು ತಯಾರಕರಿಗೆ ಹಿಂತಿರುಗಿಸಬೇಕು
4. The chemical efficacy should be tested before disposal of expired insecticide to find out possibility of usage. The efficacy and active ingredient percentage of insecticide is tested and certified by the authorized testing laboratory. For list of authorized laboratory please refer Central Insecticide Board, Govt. of India website.
ಬಳಕೆಯ ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಲು ಅವಧಿ ಮೀರಿದ ಕೀಟನಾಶಕವನ್ನು ವಿಲೇವಾರಿ ಮಾಡುವ ಮೊದಲು ರಾಸಾಯನಿಕ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿತ್ವವನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಬೇಕು. ಕೀಟನಾಶಕದ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿತ್ವ ಮತ್ತು ಸಕ್ರಿಯ ಘಟಕಾಂಶದ ಶೇಕಡಾವಾರು ಪ್ರಮಾಣವು ಅಧಿಕೃತ ಪರೀಕ್ಷಾ ಪ್ರಯೋಗಾಲಯದಿಂದ ಪರೀಕ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಮಾಣೀಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಅಧಿಕೃತ ಪ್ರಯೋಗಾಲಯದ ಪಟ್ಟಿಗಾಗಿ ದಯವಿಟ್ಟು ಕೇಂದ್ರೀಯ ಕೀಟನಾಶಕ ಮಂಡಳಿ, ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ನೋಡಿ. ಭಾರತದ ವೆಬ್‌ಸೈಟ್.

Health Monitoring/ ಆರೋಗ್ಯ ಮಾನಿಟರಿಂಗ್

1. In case of accidental exposures or appearances of symptoms of poisoning, medical advice must be sought immediately.
ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಒಡ್ಡಿಕೊಂಡಾಗ ಅಥವಾ ವಿಷದ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡರೆ, ತಕ್ಷಣವೇ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸಲಹೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕು.
2. In case of organophosphorus (Malathion), regular monitoring of cholinesterase (CHE) level should be carried out and spray men showing decline in CHE to 50% should be withdrawn and given rest and if needed medical aid
ಆರ್ಗನೊಫಾಸ್ಫರಸ್ (ಮಾಲಾಥಿಯಾನ್) ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ಕೋಲಿನ್ಸ್ಟರೇಸ್ (CHE) ಮಟ್ಟವನ್ನು ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡಬೇಕು ಮತ್ತು 50% ಗೆ CHE ಯಲ್ಲಿ ಕುಸಿತವನ್ನು ತೋರಿಸುವ ಸ್ಟ್ರೇ ಮನ್ ಅನ್ನು ಹಿಂತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಮತ್ತು ವಿಶ್ರಾಂತಿ ನೀಡಬೇಕು ಮತ್ತು ಅಗತ್ಯವಿದ್ದರೆ ವೈದ್ಯಕೀಯ ನೆರವು ನೀಡಬೇಕು.

Source: National Center for Vector Borne Diseases Control

Link: <https://nvbdcp.gov.in/WriteReadData/l892s/Guidelines-Proper-Storage-Safe-handling-Disposal-Insecticides.pdf>